

ctriæ (*Ephes. iv*), sed laboremus, et eorum conversionem nostræ vite propositum habeamus exemplum, ut simus populus Dei peculiaris. Nec contristemus Spiritum sanctum, in quo signati sumus in die redemptionis; ne illum exstinguamus in nobis; et prophetias non contemnamus; ne forsitan volenti Spiritui sancto habitare in nobis non demus locum. Nullum alium timeamus, præter Deum, qui ultor et iudex est operum singulorum, et cum sancto sanctus est, et cum viro innocente innocens (*Psal. xvii*); et dicit: *Ego amantes me diligo, et qui me quærent invenient gaudium (Prov. viii)*. Et alibi loquitur: *Si ambulaveritis contra me perversi, ego ambulabo contra vos perversus (Lev. xxvi)*.

LIV. Non irascamur invicem (*Psal. iv*): etiamsi ira nos vicerit, non peccemus irati, solis occubitus peniteat a præoccupantes (*Matth. xviii*). Meminerimus esse præceptum, quoties peccanti in nos ignoscere debemus, et munus nostrum relinquere ante altare: quod nequaquam suscipitur, si non fuerit reconciliatione placabile (*Ibid. v*): ut possimus dicere: *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Luc. xi)*. Et Apostolus præcepit: *Si quis habet adversus aliquem querimoniam, sicut et Christus donavit nobis, sic facite (Col. v)*. Simus discipuli mansuetudinis sanctorum omnium, et præcipue David, de quo scriptum est: *Memento, Domine, David, et omnis mansuetudinis ejus (Psal. cxxxii)*. Et Moysi, de quo legitur, quod fuerit mansuetus super omnem terram (*Num. xii*). Et Dominus in Evangelio de mansuetis ac mitibus loquitur: *Beati mansueti et mites corde, quoniam ipsi possidebunt terram (Matth. v)*. Magis sapientiæ est, mansuetudinem possidere, et audire: *Sapiens esto, fili, ut lætetur cor meum (Prov. x)*. Et iterum: *Imitatores estote Dei, filii charissimi (Ephes. v)*. Et, *Estote perfecti, sicut et Pater vester, qui in cælis est, perfectus est (Marc. v)*. Et alibi: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus (Lev. v)*.

LV. Quæ legentes testimonia, seminemus nobis justitiam, ut metamus fructum vitæ. Illuminemus lucem scientiæ, quia tempus est ut cognoscamus Deum, donec veniat fructus justitiæ nobis. *Ecce nunc tempus acceptabile, et dies salutis (II Cor. vi)*. Et vere, secundum quod scriptum est, *Plenitudo legis est dilectio (Rom. xiii)*. Joanne in hæc eadem concinente: *Hoc præceptum accepimus a Patre, ut diligatis invicem (Joan. xv)*. Et, *Qui diligit Deum, diligit et fratrem suum (II Joan. iv)*. Et, *Non sicut Cain, qui ex maligno erat, occidit fratrem suum. Et quare occidit? quia opera ejus maligna erant; fratris autem ejus bona. Non admiremur, fratres, si oderit nos mundus: nos scimus, quia transivimus de morte ad vitam, eo quod diligamus fratres (I Joan. iii)*. Ergo diligamus nos mutuo.

LVI. Loquar aliud ad vos audentius, filii charissimi. Ex quo credidit mihi Deus conversationis vestræ et sanctæ conversationis gregem, non cessavi lacrymis monere, et docere singulos, ut placeatis Deo; nec subtraxi aliquid, quod vobis utile sentiebam, ut dicerem: *Et nunc commendo vos Deo, et verbo gratiæ ejus, qui potest vos ædificare, et dare vobis hæreditatem cum sanctis (Act. xx)*. Vigilate, omni studio curaque contendite, ne obliviscamini propositi vestri, sed implete quod vos scitis esse pollicitos. *Ego enim jam delibor, et tempus resolutionis meæ adest: qui certamen bonum ex parte certavi, cursum consummavi, fidem servavi. De cætero reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex: non solum mihi, sed et omnibus qui dilexerunt justitiam ejus (II Tim. iv)*, et omnia Patris mandata fecerunt. *Finitis verbi: omnia audi, Deum time, et mandata ejus custodi; quoniam omnis homo: universum opus Deus adducet in iudicium, sive bonum, sive malum sit (Eccl. xii)*.

Explicit doctrina sancti Orsiesii.

REGULA ORIENTALIS

ORIENTALIUM REGULIS COLLECTA A VIGILIO DIAGONO.

DE REGULA ORIENTALI VETERUM TESTIMONIA.

Gennadius Massil. Script. Eccl., cap. 51.

Vigilius diaconus composuit ex traditione Patrum, monachorum regulam, quæ in cænobio ad profectum fratrum in conventu legitur, breviato et aperto sermone, totius monasticæ professionis in se tenentem disciplinam.

Sanctus Benedictus Anianæ abbas Concordiæ Regularum multa Orientalis, sive Orientalium regulæ capita inserit.

Smaragdus quoque abbas in expositione Regulæ sancti Benedicti, cap. 28, Regulam Orientalem, capite autem 31, Regulam Patrum Orientalium appellat.

Annales Trevirenses in Apologia monasterii sancti Maximini part. II, cap. 1. Et apud Christoph. Brotum lib. VII Annal. Trevir.

Errecta fuit ibidem religio Christiana monastica sub Regula Orientalium Monachorum.

OBSERVATIO CRITICA IN REGULAM SEQUEMTEM.

Hucusque octo Regulæ Orientalium Patrum exhibitæ sunt in hoc Lucæ Holstenii Codice, ex quibus Vigilius diaconus hanc monachorum Regulam composuit, quæ proin merito et *Orientalis* dici potest, quamvis in Occidente scripta videatur. Laudat quidem hanc Regulam Gennadius, asseritque illam breviate et aperto sermone totius monasticæ professionis disciplinam continere, ex qua proin sanctus Benedictus, Anianæ abbas, suæ Regularum Concordiæ multa inseruit; quemadmodum et Smaragdus, Sancti Michaelis in Lotharingia abbas, in sua Regulæ Benedictinæ Expositione. Constat autem hæc Regula XLVII capitibus, quibus includitur quidquid ad bonum cujusque monasterii regimen pertinet, et quæ ex Regula sancti Pachonii plerumque desumitur; cum persæpe ibidem propriæ sancti Pachonii sententiæ reperiantur. Vixit quidem Vigilius diaconus sæculo quinto, sed ignoratur cujus ecclesiæ fuerit diaconus, quamvis apud Gallos floruisse supponi possit, cum nonnulli contendant hanc Regulam Orientalem, ab ipso compositam, in monasterio Sancti Maximini Trevirensis eodem sæculo fuisse observatam.

INCIPIT REGULA ORIENTALIS.

I. Ut neque seniores in regendis fratribus inaniter laborent, neque disciplina juniorum vacillet, quæ abbatibus conversatione stabilita firma sit, oportet abbatem irreprehensibilem esse, severum, patientem, jejunum, pium, humilem: ut doctoris et Patris locum impleat seipsum formam præbens bonorum operum.

Ad cuius ordinationem omnes fratres respiciant; nihil sine consilio et auctoritate ipsius facientes. Qui sustinens monasterii necessitates de omnibus quæ in monasterio sunt libere iudicabit; nullius personam accipiens, nec ulli gratiam præstans, seu unumquemque secundum merita quotidianæ conversationis in veritate iudicans, admoneat, hortetur, castiget, condemnent, vel suscipiat, si ita utile videtur, venientes ad monasterium; vel ejiciat, si ita necessitas fuerit, male habitantes.

II. In monasterio seniores sint duo, ad quos vel præsentem abbate vel absente omnium fratrum disciplinam et omnis cura monasterii pertineat: dantes sibi vices per dies, et dividentes inter se pondus ac necessitatem monasterii; ex quibus unus tempore suo præsens in monasterio semper erit, ad præstandum abbati solatium, vel obsequium advenientibus fratribus; et ad procedendum, ubi necessitas communis exegerit, atque diligentiam circa omnia quæ ad quotidianam custodiam et conversationem monasterii pertinent adhibendam: ut quæcumque ad obsequium usumque monasterii facienda sunt, sine negligentia et querela faciant. Alius cum fratribus erit, tempore suo exiturus cum ipsis ad omnia opera et omnem necessitatem, providens ne quid contra disciplinam faciant. Qui considerans omnes actus singulorum, si quæ contra rationem facta viderit, sed per se emendet, vel abbati indicet.

III. Ille vero, qui secundum ordinem disciplinæ ordinatione abbatis ex consilio et voluntate omnium fratrum fratribus præpositus est, omnem ad se curam de disciplina fratrum et diligentiam monasterii revocabit; habens potestatem abbate absente faciendi omnia quæ abbas præsens facit. Ille autem patientiam, mansuetudinem, humilitatem, charitatem, æquitatem, sine personarum acceptione servabit; ita agens, ut nec abbati tedium generet, nec fratres intemperantia illius laborent. Ille vero servabit senior

A monasterii qui fratribus præpositus est, referens ad abbatem omnia, vel præcipue illa quæ per se non voluerit explicare.

IV. Commendatum aliquod etiam a germano fratre nullus accipiat: nihil in cella sua absque Præpositi iussione quispiam habeat, nec poma quidem vilissima, et cætera hujuscemodi.

V. Operantes vero fratres nihil loquantur sæculare: sed aut meditentur ea, quæ sancta sunt, aut certe silebunt.

VI. Qui autem coquinat, antequam fratres relinquant, non gustabit quidquam.

VII. Nemo in cella aut in domo sua habeat quidquam præter ea, quæ in communi monasterii lege præcepta sunt.

B VIII. Cumque ad dormiendum se collocaverint, alter alteri non loquatur. Cellam alterius, nisi prius ad ostium percutiat, introire non audeat.

IX. Mutare de his quæ a Præposito acceperit cum altero non audebit. Nec accipiet melius et dabit deterius, aut e contrario dans melius et deterius accipiens. Nemo ab altero accipiat quidpiam, nisi Præpositus iusserit.

X. Clausa cella nullus dormiat, nec habeat cubiculum quod claudi possit, nisi forte ætati alicujus vel infirmitati Pater monasterii concesserit.

XI. Nemo a terra solvat funiculum absque iussione Patris. Qui in monasterio fratrum invenerit quidpiam, suspendat ut tollat qui cognoverit.

C XII. Ad collectam et ad psallendum nullus sibi occasiones inveniat, quibus se dicat occupatum, quasi ire non possit. Et si in monasterio, vel in agro, aut in itinere, aut in quolibet ministerio fuerit, orandi et psallendi tempus non prætermittat.

XIII. Qui minister est, habeat studium ne quid operis percat in monasterio. In qualicumque omnino arte, quæ exercetur a fratribus, si quid perierit, et per negligentiam fuerit dissipatum, increpetur a Patre minister operum; et ipse iterum increpet alium, qui opus perdidit, duntaxat juxta voluntatem et præscientiam principis, absque quo nullus increpandi fratrem habebit potestatem.

XIV. Si inventus fuerit unus a fratribus aliquid

per contentionem agens, vel contradicens majoris imperio, increpabit juxta mensuram peccati sui.

XV. Qui mentitur, aut odio quemquam habere fuerit deprehensus, aut inobediens, aut plus joco quam honestum est deditus, aut otiosus, aut dure respondens, aut habens consuetudinem fratribus detrahendi vel his qui foris sunt, et omnino quicquid contra Regulam Scripturarum est et monasterii disciplinam, et audierit Pater monasterii, vindicabit juxta mensuram opusque peccati.

XVI. Si omnes fratres viderint Præpositum nimium negligentem, aut dure increpantem fratres, et mensuram monasterii excedentem, referant hoc Patri, et ab eo increpetur. Ipse autem Præpositus nihil faciat, nisi quod Pater jusserit: maxime in re nova. Quæ ex more descendit, servabit Regulam monasterii.

XVII. Præpositus vero non ineluctetur, nec sedeat in humilioribus locis. Ne rumpat vincula quæ Deus in cælo condidit ut o' serventur in terris. Ne luceat in die festo Domini Salvatoris; dominetur carni suæ juxta mensuram Sanctorum. Non inveniatur in excelsis cubilibus, imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat sublimioribus tumentis animo potestatibus. Ne fremat, nec hirriat iratus super humiliores; nec transferat terminos Regulæ. Non sit fraudulentus, neque in cogitationibus verset dolos; nec negligat peccatum animæ suæ; nec vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non loquatur verbum otiosum. Non ponat scandalum ante pedes cæci. Non doceat voluntatem animam suam. Non resolvatur risu stultorum ac joco. Non capiat cor ejus ab his qui inepta loquuntur et dulcia. Non vincatur muneribus; non parvulorum sermone ducatur. Non deficiat in tribulatione. Non mortem timeat, sed Deum; non prævaricator sit propter imminens timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctuet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmus sit solidique decreti; justus, cuncta considerans; judicans in veritate absque appetitu gloriæ; manifestus Deo et hominibus, et a fraude procul. Ne ignoret conversationem suorum, nec ad eorum scientiam cæcus existat. Nulli noceat per superbiam; nec sequatur concupiscentias oculorum. Veritatem nunquam prætereat: oderit injustitiam. Secundum personam nunquam judicet pro muneribus, nec condemnet animam innocentem per superbiam. Non rideat inter pueros: non deserat veritatem timore superatus. Non despiciat eos, qui indigent misericordia. Non deserat justitiam propter lassitudinem; ne perdat animam suam propter verecundiam: ne respiciat dapes lautioris mensæ: nec pulchra vestimenta desideret; nec se negligat, sed semper dijudicet cogitationes suas. Non inebrietur vino, sed humilitati junctam habeat veritatem. Quando judicat, sequatur præcepta majorum et legem Dei, quæ in toto orbe prædicata est.

XVIII. Si deprehensus fuerit aliquis a fratribus libenter cum pueris ridere et ludere, et habere amicitias ætatis infringe, tertio commoneatur, ut recedat ab eorum necessitudine, et memor sit honestatis, et timoris Dei: si non cessaverit, corripiatur, ut dignus est correptione severissima.

XIX. Qui contemnunt præcepta majorum, et Regulas monasterii, quæ Dei præcepto constitutæ sunt, et parvipendunt seniorum consilia, corripiantur juxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

XX. Majores, qui cum fratribus mittuntur foras, quandiu ibi fuerint, habebunt jus Præpositorum, et eorum regentur arbitrio. Docebunt fratres per constitutos dies; et si forte inter eos ortum fuerit aliquid simultatis, audient ipsi majores, et dijudicabunt causam, et dignum culpa increpabunt; vel ad imperium eorum statim pacem pleno corde consocient.

XXI. Si quis frater contra Præpositum suum habuerit tristitiam, aut ipse Præpositus contra fratrem aliquam querimoniam, probatæ fratres conversationis et fidei eos audire debent, et dijudicabunt inter eos. Si tamen absens est Pater monasterii, vel alicubi profectus, primum quidem expectabunt eum: sin autem diutius vi. lent foris demorari, tunc audient inter Præpositum et fratrem; ne diu suspensio iudicio tristitia major oriatur, ut et ille qui Præpositus est, et ille qui subjectus est, et illi qui audiunt, juxta timorem Dei cuncta faciant, et non dent in ullo occasionem discordiæ.

XX. Nullus mittatur foras ad aliquod negotium solus. Missi vero non singuli, sed bini vel terni ambulent: ut dum se invicem custodiunt et consolantur, et seniores eorum de honesta eorum conversatione securi sint, et illi non periclitentur. Observantes tamen hoc, ut non se invicem fabulis inanibus destruant, neque negligentiam dent locum destructionis; sed unusquisque in actu suo attentus sit, prout tempus fuerit.

XXIII. Quando autem reversi fuerint in monasterium, si ante ostium viderint aliquem quærentem suorum affinium, de his qui in monasterio commorantur, non valebunt ire ad eum, et nuntiare, vel evocare. Et omnino quicquid foris gesserint, in monasterio narrare non præsumant.

XXIV. Omnibus erit potestas legendi usque ad horam tertiam: si tamen nulla causa exstiterit, qua necesse sit etiam aliquid fieri. Post horam vero tertiam si quæ statuta sunt, sicut scriptum est, per superbiam, vel negligentiam, vel desidiam intercedentem non custodierit, sciat se cum in hoc errore deprehensus fuerit, culpabilem judicandum; quia per suum errorem et alios in vitium mittit.

XXV. Cellarii vero cura sit, ut abstinentiam et sobrietatem studens illata in monasterio ad sumptus fratrum diligenter et fideliter servet: nihil suscipiens, nec quidquam tradens sine auctoritate vel seniorum consilio. Qui etiam omnia utensilia, quæ in monasterio sunt, id est, vestem, vas, ferramentum, et

quidquid usibus quotidianis necessarium est, custodiat; et unamquamque rem proferens, cum fuerit necessarium, ab eo iterum ad reponendum, cui utendo consignaverit, recepturus. Ad victum vero fratrum proferat ac tradat septimanariis, ad condiendos cibos det necessaria secundum quotidianæ expensæ consuetudinem, neque profuse, neque avaræ; ne vitio ipsius vel monasterii substantia gravetur, vel fratres patiantur injuriam. Sed et necessitatem infirmorum fratrum ac laborem considerans, nihil ægrotantium desideris neget ex his, quæ habuerit, quantum illis necesse fuerit. Advenientibus diversis fratribus escas parabit. Hæc erit cura custodis cellarii, recurrens semper ad seniorum consilium, et requirens de omnibus, vel præcipue de his quæ proprio suo intellectu non potuerit adimplere.

XXVI. Ostiarii cura sit, ut omnes advenientes intra januas recipiat; dans eis responsum honestum cum humilitate et reverentia, ac statim nuntians vel abbati, vel senioribus, quis venerit, et quid petierit. Nec ullus extraneorum patiatur injuriam; neque habeat cum aliquo de fratribus necessitatem ac facultatem loquendi, absque scientia abbatis vel seniorum præsentia. Si quid vero cuicumque de fratribus missum mandatumque fuerit, nihil ad ipsum perveniat priusquam abbati vel senioribus indicetur. Ante omnia ostiarius monasterii hæc observabit, ne quemquam de fratribus foris januam exire permittat.

XXVII. Si quis accesserit ad ostium volens sæculo renuntiare, et fratrum aggregari numero, non habeat libertatem intrandi; sed prius nuntietur Patri monasterii, et manebit paucis diebus foris ante januam, ac docebitur orationem Dominicam, et psalmos quantos potuerit discere; et diligenter sui experimentum dabit, ne forte mali quidpiam fecerit, ut turbatus ad horam timore discesserit, aut sub aliqua potestate sit; et utrum possit renuntiare parentibus suis, et propriam contemnere facultatem. Si eum viderint aptum ad omnia, tunc docebitur et reliquas monasterii disciplinas; quæ facere debent, quibusque servare, sive in collecta omnium fratrum, sive in domo cui tradendus est, sive vescendi ordine: ut instructus atque perfectus in omni opere bono fratribus copuletur. Hæc observabit custos januæ, referens omnia, sicut superius scriptum est, et annuntians senioribus.

XXVIII. Septimanarii ad cibos parandos, vel ad luminaria concinnanda, vel ad nitores faciendos, et quæ ad obsequium ususque monasterii pertinent, semper parati sint. Hos nulla alia necessitas occupet, sed in hoc studium impendant, ut rem susceptam utiliter et diligenter impleant. Et si quid forte nesciunt, de his quæ agere debent, sine dissimulatione seniores suos semper interrogent.

XXIX. Hi itaque quibus disciplina, vel utilitas, vel opinio, vel obsequium monasterii creditur, officia sibi injuncta fideliter custodiant et impleant. Hos enim errare non decet, qui ad omnes errores emendandos præpositi sunt. Qui si vel superbia, vel

A negligentia, vel desidia aliqua ex his prætermiserint, quæ in Regula continentur; per ipsosque destructio esse cœperit, per quos debet ædificatio crescere, omnibus condemnationibus, quas Regula continet, subjacebunt.

XXX. Inter omnes fratres hoc observabitur, vel obedientes senioribus suis, et deferentes sibi invicem, habeant patientiam, moderationem, humilitatem, charitatem, pacem sine figmento et mendacio, et maledictione, et verbositate, et jurandi consuetudine, ita ut nemo suum quidquam vindicet, neque ullus aliquid peculiariter usurpet; sed habeant omnia communia.

XXXI. Sine seniorum verbo et auctoritate nullus fratrum quidquam agat: neque accipiat aliquid, neque det; neque usquam prorsus procedat.

XXXII. Cum vero inventa fuerit culpa, ille qui culpabilis invenitur, corripiatur ab abbate secretius. Quod si non sufficit ad emendationem, corripiatur a paucis senioribus. Quod si nec sic emendaverit, excommunicetur, et non manducet quidquam. Cui si nec hoc quidem profuerit, in quolibet loco fuerit, postremus inter omnes in psallendi ordine ponatur. Quod si in pravitate perseverat, etiam psallendi ei facultas auferatur. Quem si vel hæc confusio non commoverit, abstineatur a conventu fratrum; ita ut nec mensæ, nec Missæ intersit, neque cum eo ullus frater de junioribus colloquatur. Abstinebitur autem tamdiu, quamdiu vel qualitas culpæ poposcerit, secundum abbatis ac seniorum arbitrium; vel se ex corde pro culpa pœnitens humiliaverit, et veniam erroris sui omnibus præsentibus petierit. Quod si in fratre peccavit, etiam ab eo fratre veniam petat, cui injuriam fecit.

XXXIII. Si quis errori ejus consenserit, et secundum duritiam illius magis consilium dederit, ut se tardius humiliet, sciat se, cum in hoc errore fuerit deprehensus, simili modo culpabilem judicandum.

XXXIV. Hoc etiam addendum fuit, ut frater, qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, et non respondeat arguenti se: sed humiliet se in omnibus et emendet.

XXXV. Si vero fuerit aliquis tam durus, et tam alienus a timore Domini, ut tot castigationibus et tot remissionibus non emendet, projiciatur de monasterio, et velut extraneus habeatur: ne vitio ipsius alii periclitentur.

XXXVI. Quod si aliquis locutus fuerit, vel riserit in vescendo, increpetur, et agat pœnitentiam.

XXXVII. Si quis ad manducandum tardius venerit absque majoris imperio, similiter agat pœnitentiam, aut ad cellam suam jejunos revertatur.

XXXVIII. Si aliquid necessarium fuerit in mensa, nemo audebit loqui, sed ministrantibus signum soni dabit. Ministri vero absque his quæ in commune fratribus præparata sunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos sibi audeant præparare.

XXXIX. Nemo plus alteri dabit quam alter accipit; quod si obtenditur infirmitas, Præpositus domus

perget ad ministros ægrotantium, ab his quæ necessaria sunt accipiet.

XL. Quando ad ostium monasterii aliqui venerint, si clerici fuerint aut monachi, majori honore suscipientur ! lavabuntque pedes eorum, juxta Evangelii præceptum, et præbunt eis omnia quæ apta sunt usui monachorum.

XLI. Si quis ad ostium monasterii venerit, dicens velle se videre fratrem suum vel propinquum, janitor nuntiabit abbati, et permittente eo accipiet comitem, cujus fides probata est; et sic mittetur ad fratrem videndum vel proximum.

XLII. Si propinquus alicujus mortuus fuerit, prosequendi funus non habebit licentiam, nisi Pater monasterii præceperit.

XLIII. Nullus de horto tollat olera, nisi ab hortulano acceperit.

XLIV. Nemo alteri loquatur in tenebris; nullus in psiatho cum altero dormiat; manum alterius nemo teneat; sed sive steterit, sive ambulaverit, sive sederit, uno cubito distet ab altero.

XLV. Si quis tulerit rem non suam, ponetur super humeros ejus; et sic agat penitentiam publice in collecta.

XLVI. Si Præpositus injuste judicaverit, injustitiæ ab aliis condemnabitur.

XLVII. Qui consentit peccatis, et defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum et homines, corripitur increpatione severissima.

B

Explicît Regula Orientalis.

SANCTI BASILII

CÆSARÆ CAPPADOCIÆ EPISCOPI

REGULA AD MONACHOS.

DE S. BASILIO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

S. Gregorius Nazianz., orat. 20, in S. Basilium.

Quis magis quam ille aut virginitatem coluit, aut carni leges imposuit; idque non suo tantum exemplo, sed etiam opera aliis impensa? Cujus sunt virginum cœnobia, et scripto comprehensa Regularum statuta; quibus et sensus omnes castigabat, et membra omnia componebat, et veram virginitatem servare admovebat.

Gregorius presb., orat. de S. Greg. Naz.

Hic porro commorantes (*Gregorius et Basilium*) et mutua exstimulatione virtutem augebant, et vitæ monasticæ leges piis Deoque devotis hominibus atque a mundi societate disjunctis ferebant, Lycurgi legibus placidiores, Solonis graviore, Minois æquiores. Imo vero ut de his viris sublimius aliquid dicam, Moysem imitantur, nubeque obtecti, atque ut a tumultuaria et turbulenta hac vita procul se removerent, in montem secedentes, legislatoris officio fungebantur.

S. Hieronymus, Script. Eccl., cap. 116.

Basilium Cæsareæ Cappadociæ, quæ prius Mazaca vocabatur, episcopus, egregios contra Eunomium elaboravit libros, et de Spiritu sancto volumen, et asceticum, et breves variosque tractatus.

Rufinus, Hist. eccl., lib. 11, cap. 9.

Basilium Ponti urbes et rura circumiens, desides gentis illius animos, et parum de spe futura sollicitos stimulare verbis, et prædicatione succendere, callumque ab his longæ negligentia: cepit abolere, subegitque, abjectis inanum rerum et sæcularium curis, suimet notitiam recipere, in unum coire, monasteria construere, psalmis et hymnis et orationibus docuit vacare; pauperum curam gerere, eisque habitacula honesta, et quæ ad victum necessaria sunt præbere, virgines instituire, pudicam castamque vitam omnibus pene desiderabilem facere. Ita brevi permutata est totius provinciæ facies, ut in arido et squalenti campo videretur seges fecunda ac læta vinea surrexisse.

Et mox: Exstant quoque utriusque ingenii monumenta magnifica tractatum, quos ex tempore in Ecclesiis declamabant: ex quibus non denas ferme singulorum orationuculas transfudimus in Latinum; Basilii præterea Instituta monachorum: optantes, si poterimus, et Dei favor adjuverit, eorum plura transferre.

Sozomenus, Hist. Eccl., lib. 111, cap. 15.

Apud Armenios, Paphlagonos et Ponti incolas Eustachius Ecclesiæ Sebastice in Armenia antistes primus vitam monasticam ejusque exercitium accuratum cœpisse dicitur, ita ut librum de Institutis monachorum, qui Basilii Cappadociæ nominæ inscribitur, ab hoc conscriptum nonnulli asserunt.

Ita et Nicephorus Callist., lib. ix, cap. 16, et lib. xiii, cap. 29.

Photius P. CP. Biblioth. cod. 191.

Legi sancti Basilii episcopi Cæsareæ Cappadociæ Ascetica, ut vocant, duobus libris comprehensa. Utile sane opus si quod aliud cuivis pietatis studioso et æterna bona consecretanti; maxime vero his qui in cœnobia religiôsæ vitæ exercitio incumbunt. Continet autem variarum questionum ex sacris litteris, quæ ad mores componendos faciunt, succinctas cum explanatione solutiones.

Idem, cod. 144.

Legi ejusdem sancti Basilii Ascetica, hoc est, monasticæ vitæ præceptiones; ex quarum præscripto qui vixerit, regno cœlesti potietur.